ÖREBRO KONSTHALL

KONSTHANDLEDNING

för pedagoger och andra intresserade

Le Rond Universel

30.10.2021 —— 02.01.2022

FÖR VEM?

Denna konsthandledning riktar sig till lärare som besöker Örebro konsthall tillsammans med elever, föräldrar som besöker Örebro konsthall tillsammans med sina barn eller till den besökare som vill ha en överblick av en utställning eller fler ingångar till konstupplevelsen. Du kan besöka Örebro konsthall på egen hand med olika grupper, och då hoppas vi att denna konsthandledning kan vara till hjälp. Vill ni boka en visning eller en visning följd av skapande utifrån utställningen så kan ni göra det på vår hemsida: www.orebro.se/konsthallen/bokavisning

VAR?

Örebro konsthall är en kommunal konsthall som visar samtida konst. Det är fri entré och det är öppet för alla. För kommunala skolor och friskolor i Örebro är även bokade visningar och skaparverkstäder kostnadsfritt. För företag eller skolor utanför Örebro kommun, debiterar vi en avgift på 600 kr för visningar dagtid.

Örebro konsthall förvaltar kommunens konstsamling som i dag består av ca 8 300 konstverk. Dessa är till största delen utlånade till kommunens alla verksamheter och omkring 300 konstverk är placerade utomhus.

VARFÖR?

Förhoppningen är att konsthandledningen ska vara en ingång till konstupplevelsen och bidra till ett fördjupat möte med konsten. Konsthandledningen kan fungera som ett underlag inför, under och efter utställningsbesöket. Vi håller i visningar där besökarnas egna reflektioner och tankar ges utrymme samtidigt som vi ger en fördjupad förståelse av konsten. I vår ateljé har vi skapande arbete utifrån de aktuella utställningarna. Vårt förhållningssätt till konsten är undersökande, nyfiket och öppet. Utgångspunkten är att mötet med konsten ska kunna vara en ögonöppnare och bidra till att bredda perspektiven och vår syn på tillvaron. Vi hoppas på ett lustfyllt besök!

INFÖR BESÖKET

För att besöket på Örebro konsthall ska bli så bra som möjligt, vill vi ge några råd om vad man ska tänka på när man är här.

Fotografering är tillåten men undvik blixt. Det är däremot inte tillåtet att röra vid konstverken. Konsthallen har en huvudentré med ramp, en toalett för besökare med nedsatt rörelseförmåga och hörslinga. Skötbord finns inne på Kulturkvarteret.

Det finns krokar och hatthylla där man kan hänga av sig ytterplagg och väskor. Att besöka konsthallen är gratis och våra öppettider för allmänheten hittar du här:

Måndag stängt
Tisdag–torsdag 11–18
Fredag 11–16
Lördag–söndag 11–15

Konsthallen är sedan hösten 2021 en del av Kulturkvarteret tillsammans med Stadsbiblioteket, Kulturskolan, konserthuset och delar av Karolinska gymnasiet.

Du hittar oss på Nygatan 7 i det gamla riksbankshuset.

SAMTIDSKONST – VAD ÄR DET?

Samtidskonst är nutida konst som förhåller sig till vår samtid i någon mening. Ofta är konstens idé och innehåll viktigare än materialet och tekniken som konstnären använder sig av. Därför ser man ofta blandade uttryck så som måleri, teckning, grafik, fotografi, installation, performance och videokonst. Gränserna för vilka material som kan användas inom konsten förflyttas ständigt liksom gränserna för vad konst är eller kan vara. Konst behöver inte vara estetiskt tilltalande, den kan lika gärna vara provocerande, ful och grotesk. Samtidskonsten speglar och kommenterar vårt samhälle, ställer frågor och får oss ibland att se med nya ögon på tillvaron.

I äldre eller traditionell konst är *materialet och tekniken* av större betydelse än inom samtidskonsten. Förut var man som konstnär ofta målare eller skulptör och hade därmed sin tillhörighet inom en viss konstgenre. Idag föregår idén ofta valet av material och uttryck.

Rummets betydelse är stor inom samtidskonsten. Det finns verk som är skapade för en utvald plats och konstnären har ofta en tanke med var och hur konsten visas upp. Det är inte längre bara konstverket i sig som är av betydelse även rummet, omgivande miljö och andra människor som finns på plats samtidigt. Allt påverkar vår upplevelse av konsten.

Ofta är samtidskonsten mer relationell och inkluderar *betraktaren* i verket. Betraktarens upplevelse är lika viktig som konstnärens avsikt och det finns ingen tolkning som är rätt eller fel. Tidigare var den essentiella uppfattningen att konstverket i sig var det konstnärliga värdet. Idag är det allt fler som menar att konsten blir till i mötet med en betraktare. Det fina med konsten är att den är öppen för tolkning och att alla upplever konst på olika sätt. Vi är olika individer och har skilda erfarenheter och kunskaper med oss vilket gör att ingen konstupplevelse är identisk med någon annan.

LE ROND UNIVERSEL

Utställningen Le Rond Universel är en samlingsutställning med åtta konstnärer som alla jobbar med skilda medier och material. Det finns gestaltningar som målningar, skulpturer och installationer, videoverk, teckningar och grafiska tryck. I utställningen samsas nu levande samtida konstnärer med bortgångna konstnärer vars verk kommunicerar över tidens, det konstnärliga uttryckets och tematikens gränser.

Trots sina olika medier binds konstverken ihop av naturens krafter, tid och rum samt stora och små perspektiv på kretsloppen runtomkring oss. I utställningen ställs frågor om rymdens oändlighet samtidigt som vi får en inblick i mikroskopiska varelsers värld. Några verk har alternativa och påhittade perspektiv på naturen medan det samtidigt finns verk som ställer frågan om vad det blir av naturen om människans påverkan på jorden blir för stark.

Utställningen innehåller blandade uttryck och frågeställningar och i konsthandledningen har vi gjort nedslag i ett flertal av verken för att ge en fördjupad bild av både konstnärerna, konstverken och frågeställningarna.

Utställningen har fått sitt namn från ett videoverk med samma titel av konstnärerna Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans. Verket finns i mitten av utställningen och utgör ett slags nav för alla verken och tematiken. Filmen är en leranimation och dess huvudkaraktär är en sexårig pojke som ställer frågor om alla de filosofiska, vetenskapliga och existentiella frågor som utställningen rymmer.

ELEMENTEN: VATTEN, ELD, JORD, LUFT OCH ANDEN

KATJA PETTERSSON

Katja Petterssons konstnärskap fokuserar på hierarkin mellan människa och natur och hon utforskar ämnet genom olika materialexperiment i gestaltningen. I detta verk gestaltar hon naturens element i en rumslig installation där skulpturerna rör sig, skapar ljud och påverkar hela rummet.

Elementen: Vatten, Eld, Jord, Luft och Anden är en installation av fem maskiner som var och en gestaltar ett av naturens fyra element. I mitten sitter den dator som styr de fyra maskinerna.

Vilken maskin tycker du verkar gestalta vilket element?

Hur skulle naturens element se ut om ingenting längre finns kvar? Frågan utgår från teorin om tidsåldern antropocen, som innebär att vi är på väg in i en period i vår planets historia där människan är en påverkande kraft på jordens klimat. Perioden sträcker sig från den industriella revolutionens början och det sena 1700-talet till idag. Antropocen skulle efterträda tidsåldern holocen som präglats av ett relativt stabilt klimat i jämförelse sedan 11 700 år tillbaka.

Pettersson föreställer sig de fyra elementen som maskiner i stället för naturkrafter och anden som kopplar ihop dem gestaltas av datorn i mitten av verket. Anden är en symbol för religionen som i många kulturer haft rollen att binda samman människan med naturens krafter. I vår tid har religionen och kopplingen till naturen ersatts av en dator.

Katja Pettersson har ännu ett verk med i utställningen på samma tema som maskinerna. Videoverket heter *Superkritisk koldioxid* och föreställer den klimatomtalade koldioxiden som sömlöst går från flytande form till gas i en tryckkammare. Det vetenskapliga namnet på vätskan är just *superkritisk koldioxid* och den uppstår när gasen hålls i, eller över, sin kritiska temperatur och sitt kritiska tryck. Ordet superkritisk får också en symbolisk betydelse för koldioxiden som klimatpåverkande gas i atmosfären.

Undersök maskinerna! Lyssna på ljuden, titta på de upprepande rörelserna och se hur de samspelar. Hur låter var och en av maskinerna? Finns där något ljud som påminner om regn eller ett vattenfall?

En av maskinerna balanserar två tygpåsar som doppas ner och rör vid marken. Skulle påsarna kunna innehålla jord eller grus? En annan maskin rör sig fort och skapar ett luftdrag och en tredje påminner om en luftballong som stiger med hjälp av värme eller möjligen ett rökmoln.

Tillsammans skapar de ljud i rummet, stjäl uppmärksamheten och låter oss inte riktigt lämna dem bakom oss. Precis som naturen och miljöfrågorna ständigt gör oss medvetna om klimatkrisen, pockar installationerna på uppmärksamhet på ett nästintill provocerande sätt hela utställningen igenom.

FLERA VERK: SKULPTURER OCH TECKNINGAR

JONAS NOBEL

Jonas Nobels verk består av skulpturer och teckningar och handlar om både liv och död i gestaltningen såväl som i det materiella uttrycket. Skulpturerna i grönt och silver är gjorda av trä och plast. Trä är ett väldigt levande material även efter döden och kan till exempel spricka och ändra form vid temperaturskillnader, i kontrast till 3D-printade strukturer i plast eller metall. Plasten efterliknar naturmaterialen men har en ihålig struktur.

Skulpturen av en fot, som finns i två versioner i utställningen, är en detalj plockad ur ett historiskt konstverk. Verket heter *Sokrates död* och målades av konstnären Jacques-Louis David under 1787. Sokrates dömdes till döden för att bland annat ha förlett unga atenare med sina moralfilosofiska teorier och under sin dödsdom tvingades Sokrates dricka gift.

I Davids målning föreställande filosofens dödsögonblick sitter Sokrates på sängkanten i sin cell omgiven av lärjungar. Med giftbägaren i handen och ena foten kvar i kontakt med golvet befinner sig Sokrates mitt emellan liv och död – på väg att förgiftas men med ena foten kvar i jordelivet. Foten i målningen har samma form som foten i Nobels skulpturer och fungerar som avgjutning och ett förkroppsligande av bilden.

I Nobels teckningar ser vi också en förvånad och nästan skräckslagen bägare med svarta droppar som skvätter ut över kanten. Denna både förvirrade och komiska figur föreställer Sokrates giftbägare. Med drag av en seriefigur balanserar bägaren på gränsen mellan komedi och tragedi och ger betraktaren en vy över situationen utifrån föremålets perspektiv. Bägarens förvånade och skrämda uttryck ser ut att fråga ”vart är vi på väg?”

Nobel använder olika medier och uttryckssätt för att ta sig an motivet och historien kring *Sokrates död* från flera vinklar.

Den starka neongröna färgen på skulpturerna har en nästintill giftig karaktär och drar på så sätt en parallell mellan bägaren och skulpturerna. Den gröna färgen speglar sig också i skulpturernas silvriga yta och likt gift som sprider sig förändras karaktären på naturmaterialens ytor.

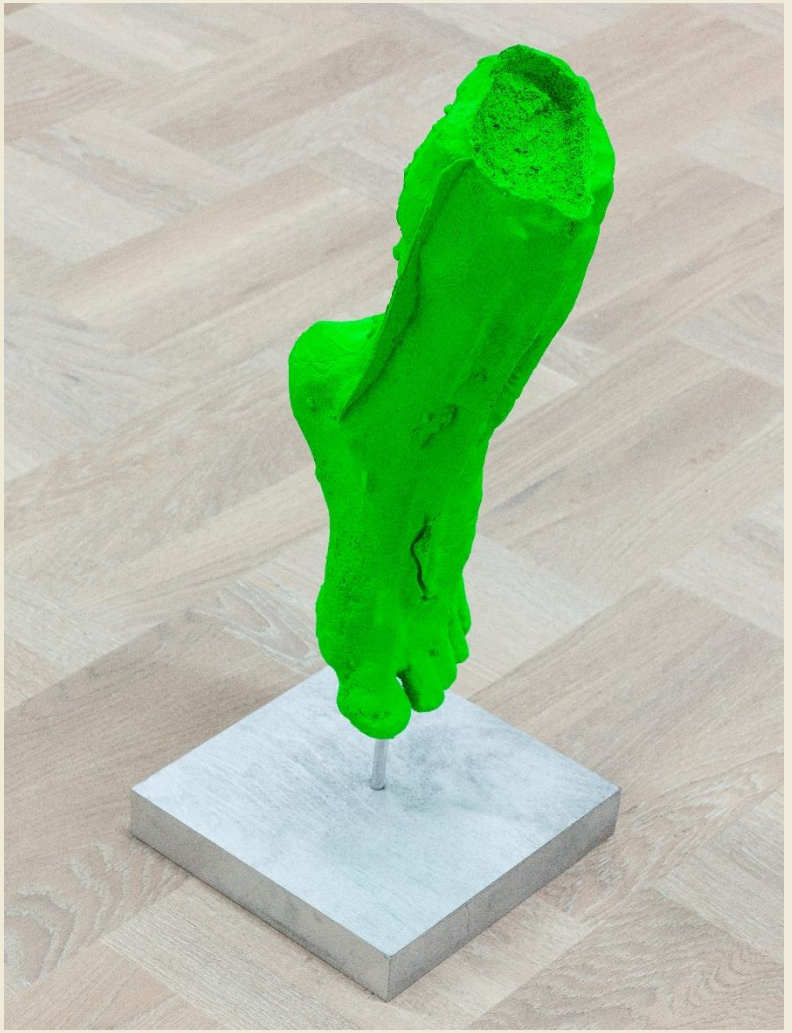

LE ROND UNIVERSEL

LISA JEANNIN & ROLF SCHUURMANS

Videoverket *Le Rond Universel* utgör navet i utställningen. Verket, som också har gett utställningen sin titel, befinner sig i konsthallens mitt. I filmen får vi följa två gestalter – en lysmask och en fladdermus. Lysmasken har rösten av en sexårig pojke som delar sina tankar om rymden och naturens fenomen. När pojken funderar över världsalltet finns fladdermusen med i bakgrunden. När den inte kör runt pojken i hans rullstol utför den magiska och alkemiska experiment.

Ljudinspelningen kommer från konstnärens bror, som skickade henne ett kassettband med denna inspelning när han var sex år gammal. Bandet gestaltades i sin slutgiltiga form i denna leranimation. Med denna bakgrund kan fladdermusen ses som en gestaltning av Jeannin ömsom experimenterande, ömsom följandes som kompanjon till sin yngre bror.

Gestaltningen av brodern som en lysmask i rullstol är enligt Jeannin en beskrivning av hur brodern själv känner sig. Lampan på lysmaskens huvud refererar inte bara till den lysande kraften hos djuret utan också till en ständigt lysande och aktiv ström av idéer, tankar och funderingar. Med rullstolen tar sig lysmasken bättre fram än som mask och den får fart och driv att utveckla alla sina idéer och tankar.

Le rond universel betyder ungefär *den universella cirkeln*. I filmen syftar det på de former och rörelser som finns i gravitationskraften i vårt solsystem och som återkommer i naturen som bland annat planeternas former. Det är ett uttryck som lysmasken funderar över och som kan representera en oändlig mängd ting. Förutom naturliga former och rörelser i naturen kan cirkelrörelsen också symbolisera ett kretslopp eller en loop av ett evigt mönster och pånyttfödelse.

I filmen gömmer sig många symboler, föremål, och kanske också hemligheter. Är man uppmärksam kan man hitta en hinduisk gud, en flygande fågel, ett skelett och ett nyfött barn.

Vad tror du att dessa symboler kan betyda? Är skelettet och det nyfödda barnet en symbol för livet som ett cirkulärt kretslopp?

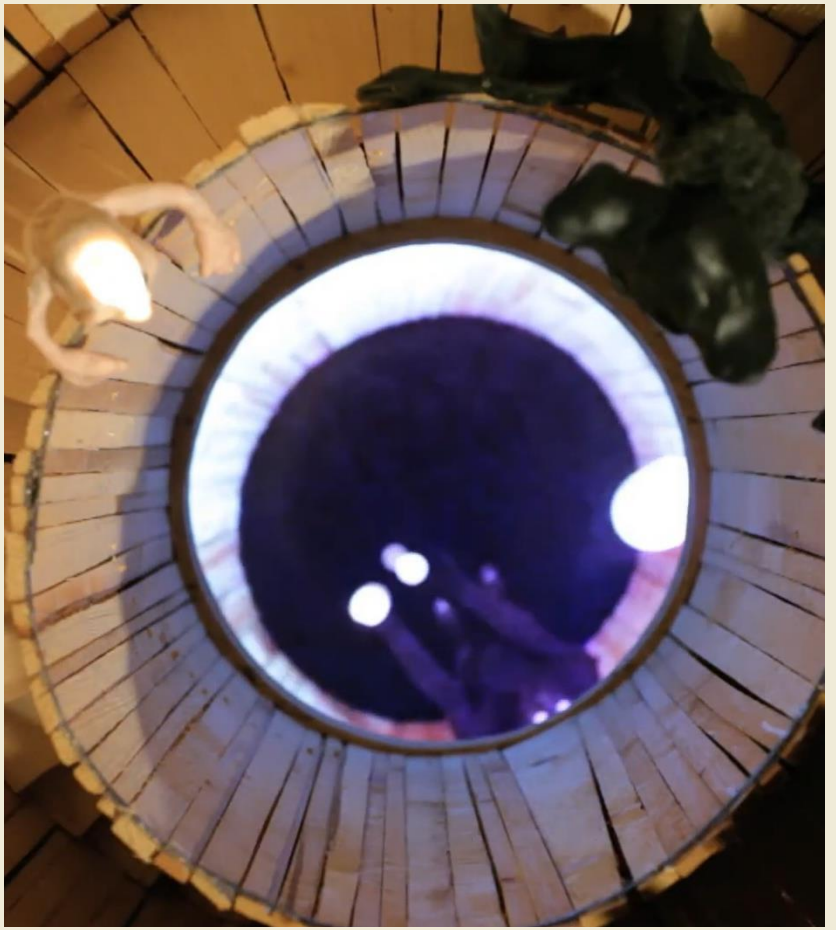

FLERA VERK: MÅLNINGAR & SKULPTUR

KARL-AXEL PEHRSON

Karl-Axel Pehrson föddes i Örebro år 1921 och i utställningen är han representerad av ett flertal målningar och en skulptur. Hans målningar föreställer landskap med en rik flora och växterna har en unik karaktär. I år skulle Karl-Axel Pehrson ha blivit 100 år gammal.

Pehrsons målningar har nog för de flesta något bekant över sig. De påminner om den typ av målningar som under 1800-talets världsresor användes för att dokumentera och berätta om platser på andra sidan jorden. I dessa målningar kunde man se växter och djur organiserade tillsammans på ett sätt som aldrig förekom i verkligheten. Köttätare och växtätare samsades med blommor från olika biotoper i samma bild. Målningarnas syfte var inte i första hand att avbilda naturvetenskapliga förhållanden på platsen, utan att utbilda om platsen och upptäckten.

På samma vis har olika sorters växter radat upp sig som representanter för sin art i Karl-Axel Pehrsons målningar. Många ser bekanta ut och har även fått sina artnamn utskrivna. Och trots att många har namn med latinsk klang behöver man leta länge för att hitta växterna i sin naturliga omgivning – alla är nämligen fantasiväxter. Med Karl-Axel Pehrsons sinnrika bildspråk är det lätt att bli lurad in i illusionens värld.

KOMPOST I & II

CHRISTINE ÖDLUND

I *Kompost I* och *Kompost II* ser vi två timelapse-filmer över ett kompostsystem som befinner sig i konstnärens ateljé. Det började som en kruka från en vissnad växt och blev med tiden ett sopkärl. Ödlund upptäckte efterhand hur mycket liv som hade samlats i krukan och vilken aktivitet som pågick för att bryta ner växtresterna till jord. Christine Ödlund satte upp en kamera och samtidigt som hennes eget konstnärliga arbete pågick i ateljén följde hon mikroorganismernas idoga arbeta i deras egen värld parallellt med hennes.

Verket hjälper oss att vrida och vända på tid och rum och se olika kretslopp i både stort och smått. På några minuter ser vi flera dagar av nedbrytningsprocess passera och vi blir plötsligt medvetna om hur lik aktiviteten i denna värld kan vara vår egen om vi tar ett litet steg tillbaka.

FLERA VERK: SKULPTURER OCH INSTALLATIONER

BELLA RUNE

På flera olika platser i utställningen hänger Bella Runes geometriska installationer i olika färg- och formkonstellationer. Skulpturerna är gjorda av mohair och silkegarn och garnets lätta struktur ger ett svävande intryck samtidigt som alla raka linjer gör att skulpturerna också ger en illusion av att bära sig själva. Garnet är färgat av både klassiska textila pigment och färgningstekniker såsom växtfärgning med kvanne och kryddor, men även med mindre konventionella metoder som färg till bläckskrivare eller energidrycker.

Skulpturen *Venus* består av rep och snören och har fått sitt namn efter stjärnbilden Venus. De turkosa repen är gjorda av återvunnen plast från PET-flaskor och knutarna i ändarna kallas apnävar. De har använts inom sjöfarten och förekommit som tyngd i slutet av rep ombord på fartyg. Detta gjorde repen lättare att sikta sikta med när man skulle lägga till. Trots skulpturens stabilitet och raka linjer ser även delar av denna installation ut att vara väldigt lätt. Om en tråd går av faller hela statyn och ändå får man intrycket av att den står stabilt. Ändarna av repen är borstade och Bella Rune beskriver det som att Venus släpper ut sitt hår.

På samma sätt är det med *Petit Titan in Tension*. Detta är precis som Jonas Nobels skulpturer, ett verk som utgår från ett historiskt verk. Bella Rune blev bekant med skulptören Carl Eldhs monument till August Strindberg – Titan – under en av hennes utställningar i Carl Eldhs ateljé. Titanskulpturen sitter på ett klippblock och sträcker ut en arm bakåt i en ansträngd gest.

Armen fascinerade Bella Rune och armarna vi ser i *Petit Titan in Tension* är hämtade från just Titans arm. Carl Eldhs verk är gjutet i brons och utstrålar både muskelstyrka och materiell orubblighet. I *Petit Titan in Tension* hamnar armen i stället i ett mer skört tillstånd där hela skulpturen faller om en tråd släpper.

Spänningen som skulpturen håller är inte bara skapad av armarna och musklerna utan även av trådarna och bräckligheten.

KULLAHUSETS HEMLIGHET

STEN EKLUND

I Sten Eklunds verk berättas en historia om en fiktiv person, botanikern J. M. G. Paléen, som 1849 upptäcker en gammal bortglömd och övergiven plats. Platsen verkar innehålla byggnader, tekniska konstruktioner, föremål och växter som inte liknar något han sett tidigare. Området är omgivet av ett magnetfält och verkar vara befriat från naturens och fysikens lagar. Paléen dokumenterar och undersöker platsen och i verket gestaltar Sten Eklund detta genom 53 olika etsningar. Alla föreställer någonting från platsen och *Kullahuset*.

Till historien hör att Paléen återvänder till civilisationen med all sin dokumentation men har svårt att få gehör vad han faktiskt sett. Ingen tror honom och när han senare försöker återvända till platsen verkar den omöjlig att hitta. Betraktaren lämnas ovetandes kring om platsen faktiskt funnits eller ej. Har J. M. G. Paléen förlorat sig själv i sin upptäckt och iver eller har platsen på något magiskt vis faktiskt upphört att existera? Vi som betraktare kan bara studera materialet från Kullahuset och dra vår egen slutsats efter bästa förmåga.

Verket i sin helhet presenteras i Eklunds bok *Kullahusets hemlighet* från 1971. Sten Eklund sätter ljus på frågan om hur vi människor förstår verkligheten och huruvida vi verkligen kan förstå någonting absolut, helt och fullt. Verket ställer lika många frågor som det berättar nya saker för oss. Hur kom platsen till? Är den en del av naturen eller har någon byggt den? Och vem är det i så fall som använt platsen? Varför ser den så annorlunda ut jämfört med allt Paléen känner till?

Sten Eklund förenar sagoberättande med vetenskap i en historia som kittlar vår nyfikenhet att ta reda på sanningen bakom magin. Eklund lämnar oss enbart lekfulla ledtrådar som dessutom tvingar oss tvivla på det vi annars så tryggt brukar luta oss mot i realitetsprövningar – vetenskap och forskning. Kvar finns bara att förundras över de fantasifulla och underliga etsningar som utgör detta verk.

AVRUNDNING

Med stora frågor kommer en mångfald av svar, uttryck och spår och så även i denna utställning. Lysmasken letar efter världsalltets hemlighet i rymden, men kan också finna svar i Christine Ödlunds mikroskopiska kretslopp eller Jonas Nobels skulpturer och teckningar som erbjuder perspektiv på livet och döden.

Lysmasken funderar över hur alla träd kan vara så lika i sina strukturer och ändå inte vara det andra likt. Katja Pettersson svarar genom att ge en bild av hur naturens krafter hänger ihop i ett digitalt nätverk. Samtidigt erbjuder Bella Runes verk svar i form av installationer sammansatta på ett till synes omöjligt sätt och skulpturer med DNA-liknande strukturer.

När lysmasken funderar på om det finns en annan planeten jorden i ett annat universum i en annan galax, ger Sten Eklund och Karl-Axel Pehrson honom tillträde till fiktiva platser och imaginära världar mitt ibland och vid sidan av vår egen.

Verken i utställningen är sina egna men kommunicerar också med varandra. Tillåter man sig att dra det ett steg längre kan man se på utställningen som ett eget ekosystem där de olika verken både är egna enheter och samtidigt också sammanbundna i ett kretslopp. Det som binder ihop dem är ett sexårigt barns nyfikenhet och förundran över världen och livet.

FÖRSLAG PÅ EGET SKAPANDE

För barn:

- Ge liv åt en ny art! Inspireras av Karl-Axel Pehrson och Sten Eklund och föreställ dig att du upptäcker en ny art. Hur skulle ditt djur eller din växt se ut? Vad kallas den? Var lever den? Är den ett flockdjur eller en undervattensväxt? Skapa tillsammans med en vän och se vad som skiljer era varelser åt. Vad skulle hända om de träffades?

- Föreställ dig en outforskad planet. Hur skulle den se ut? Vilka skulle bo på den? Skulle allting fungera som i vår värld eller skulle det vara annorlunda? Rita, bygg eller skriv! Kanske kan man göra saker där som man inte kan göra på jorden. På din fantasiplanet är det du som får utforska vad som är möjligt och inte!

- Skapa din egen lerfigur! I utställningen finns flera olika karaktärer och två av dem är gjorda i lera. De syns i filmen *Le Rond Universel* som en fladdermus och en lysmask. Utställningens minsta verk är också en karaktär och föreställer en snögubbe. Leta efter karaktärer i utställningen och fundera över vilken karaktär du själv skulle vilja skapa. Använd lera och forma den för att ge din figur personlighet.

För unga:

- Gestalta en skulptur av ett av naturens element. I Katja Petterssons verk hittar du fyra olika maskiner som var och en ska föreställa naturens element. Hur skulle din skulptur se ut om du gestaltade ett element? Välj något av de fyra elementen – jord, luft, vatten och eld. Fundera på elementens egenskaper. Finns det något material som kan passa med elementets egenskaper? Finns det någon symbolik kopplad till elementet? Kan detta få plats i din skulptur?

- Låna av ett konstverk! Välj ut ett verk i utställningen och se ut en detalj ur det verket som inspirerar dig. Det kan vara materialet, symboliken eller en del av en bild. Jonas Nobel och Bella Rune har båda inspirerats av var sitt verk för att skapa nya. Vad inspireras du av från utställningens verk och vad vill du göra med den utvalda detaljen i ditt nya verk?

- Ge liv åt en ny art! Inspireras av Karl-Axel Pehrson och Sten Eklund och föreställ dig att du upptäcker en ny växt. Vad skulle man behöva veta om den för att den skulle vara verklighetstrogen? Bestäm växtens utseende. Måla med akryl, vattenfärg eller färgpennor och placera växten i sin naturliga miljö. Har den blommor? Vilken färg har de? I vilket klimat trivs växten? Vad är dess namn och dess latinska namn? Ge växten några egenskaper du tycker passar den.

VISNINGAR

Visningar på Örebro konsthall är kostnadsfria för alla förskolor och skolor i Örebro kommun. För skolor i andra kommuner, folkhögskolor och högskolor tar vi en avgift på 600 kronor per visning. Vill du boka en visning kan du göra det på vår hemsida:

www.orebro.se/konsthallen/bokavisning

Har du frågor är du välkommen att ringa: 019-21 48 96 eller maila: louise.martinsson@orebro.se

ÖREBRO KONSTHALL

Besök oss på: Örebro konsthall, Nygatan 7, 702 11 Örebro

Instagram: @orebrokonsthall
Facebook: facebook.com/konsthallen

VARMT VÄLKOMNA

för att möta och lära mer om konst